

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๗

๑. พระบรมศาสดาครั้งประทานโอวาทแก่ภิกษุ^{นั้น}แล้ว จึงส่งไปด้วยพระดำรัสว่า จงไปเถิด ภิกษุ เธออย่าคิดอะไรๆ อย่างอื่น จงอยู่ ณ ที่นั้นนั่นแหละ ฯ ภิกษุ^{นั้น}ได้รับพระโอวาทจากสำนักพระบรมศาสดาแล้วจึงได้ไป ณ ที่นั้น ฯ มิได้คิดอะไรๆ ที่ชื่อว่าอันเป็นความคิดภายนอก ฯ ฝ่ายมหาอุบาลิกา ตรวจดูด้วยจักขุอันเป็นทิพย์อยู่ ก็เห็นพระเถระแล้ว กำหนดรู้ด้วยญาณของตนนั่นแหละว่า บัดนี้ ภิกษุผู้เป็นบุตรของเรา ได้อาจารย์ผู้ให้โอวาทแล้วจึงกลับมาอีก ดังนี้ จึงได้จัดแจงอาหาร อันเหมาะสมถวายแก่พระเถระนั้นแล้ว ฯ พระเถระนั้น ได้โภชนะอันเหมาะสมแล้ว โดยเพียง ๒-๓ วันเท่านั้น ก็ได้บรรลุพระอรหัตแล้ว ยิ่งกาลเวลาให้ล่วงไปด้วยความสุขอันเกิดจากมรรคและผลอยู่ คิดว่า น่าอัศจรรย์หนอ มหาอุบาลิกานี้ได้เป็นที่พึ่งของเราแล้ว เราอาศัยมหาอุบาลิกานี้ จึงถึงทางออกจากภพได้ ดังนี้ แล้วใคร่ครวญอยู่ว่า มหาอุบาลิกานี้ได้เป็นที่พึ่งของเราในอัฐภาพนี้ก่อน ก็มหาอุบาลิกานี้ เคยเป็นที่พึ่งของเราผู้ท่องเที่ยวอยู่ในสังสารในอัฐภาพแม้อื่นๆ หรือไม่ ? ดังนี้ แล้ว หวนระลึกไปตลอด ๔๔ อัฐภาพแล้ว ฯ ฝ่ายมหาอุบาลิกานั้น ก็(เคย) เป็นภรรยาของพระเถระนั้น เป็นผู้มิจิตปฏิพัทธ์ในชายเหล่าอื่นให้ปลงชีวิตพระเถระนั้นใน ๔๔ อัฐภาพแล้ว ฯ พระเถระครั้งเห็นโทษมิใช่คุณเพียงเท่านี้แล้วคิดว่า น่าเศร้าใจหนอ มหาอุบาลิกานี้ ได้กระทำความหนักแล้ว ฯ

๒. ในวันรุ่งขึ้น พวกภิกษุเข้าไปสู่หมู่บ้าน เห็นโรงฉันยังมีได้จัด อาสนะทั้งหลาย ยังมีได้ปูลาด น้ำฉันยังมีได้ตั้งไว้ จึงกล่าวว่า นางปติปิชิกา ไปไหนเสีย ฯ ท่านผู้เจริญ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจะเห็นนางนั้น ณ ที่ไหน วันวานนี้ เมื่อพระคุณเจ้าทั้งหลายฉันแล้วไปแล้ว นางตายในเวลาตอนเย็น ฯ พวกภิกษุปุถุชนฟังคำนั้นแล้ว ทวนระลึกถึงอุปการะของนาง นั้นอยู่ ไม่สามารถจะกลืนน้ำตาไว้ได้ ธรรมสังเวชได้เกิดแก่พระชีณาสพทั้งหลาย ฯ ภิกษุ เหล่านั้นทำภักติกแล้วไปวิหาร ถวายบังคมพระบรมศาสดา ทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ อุบาสิกาชื่อว่าปติปิชิกา ผลุดลุกผลุดนั่ง ทำบุญทั้งหลายมีประการต่าง ๆ ประรณนาถึง สามีเท่านั้น บัดนี้ นางตายแล้ว บังเกิดที่ไหนหนอแล ฯ ภิกษุทั้งหลาย นางบังเกิด ในสำนัก ของสามีของตนนั้นแหละ ฯ ในสำนักสามี ไม่มี พระเจ้าข้า ฯ ภิกษุทั้งหลาย นางปรารณนา ถึงสามีคนนี้ ก็หามิได้ สามีของนาง ชื่อว่ามาลาภารีเทวบุตร ในภพดาวดึงส์ นางจุติจากที่ ประดับดอกไม้ของสามีนั้นแล้ว ไปบังเกิดในสำนักสามีนั้นไปบังเกิดในสำนักสามีนั้นนั้นแหละอีก ฯ ได้ยินว่า อย่างนั้นหรือ พระเจ้าข้า ฯ อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ น่าสลัดใจหนอชีวิตของสัตว์ทั้งหลายน้อย เข้าตรู่นางอังกาสพวกพระองค์ ตอนเย็น ตายด้วยพยาธิที่เกิดขึ้นแล้ว ฯ พระบรมศาสดาตรัสว่า อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย ธรรมดา ว่าชีวิตของสัตว์ทั้งหลายน้อย เพราะเหตุนั้นแล มัจจุผู้กระทำที่สุด ยังสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ ซึ่งไม่อ้อมด้วยวัตถุกำทั้งหลาย และกิเลสกำทั้งหลายนั้นแหละ ให้เป็นไปในอำนาจของตน ย่อมพาเอาเหล่าสัตว์ผู้คร่ำครวญอยู่ ไร้ให้อยู่ไป ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ว่า

มัจจุผู้ทำที่สุด กระทำรชนผู้มีใจข้องในอารมณ์ต่าง ๆ
ผู้เลือกเก็บดอกไม้ทั้งหลายอยู่นั้นแหละ ผู้ไม่อ้อมในกำ
ทั้งหลายนั้นเทียว สู่อำนาจ ดังนี้ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เจलय ประโยค ป.ธ. ๕ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. สตุถา ตสฺส ภิกฺขุโน อิมํ โอวาทํ ทตฺวา คจฺฉ ภิกฺขุ อณฺณํ กิณฺฉิ อจินฺต-
 ยิตฺวา ตตฺถเว วสาหิตฺติ ปหิณฺนิ ฯ โส ภิกฺขุ สตฺถุ สนฺติกา โอวาทํ ลภิตฺวา ตตฺถ
 อคฺมาสิ ฯ กิณฺฉิ พหิทฺธา จินฺตณํ นาม น จินฺเตสิ ฯ มหาอุปาสิกาปิ ทิพฺเพน
 จกฺขุณา โอลฺเกนฺตึ เถรํ ทิสฺวา อิทานิ โอวาทหายกํ อัจริยํ ลภิตฺวา ปุณฺหาโต มม
 ปุตุโตติ อตฺตโน ฌาณฺเนนฺว ปริจฺฉินฺทิตฺวา ตสฺส สປฺปายาทารํ ปญฺชียาเทตฺวา อทาสิ ฯ
 โส สປฺปายโฆชนํ ลภิตฺวา กติปาเหเนนฺว อรหตฺตํ ปตฺวา มคฺคผลสุเชน วิตินาเมนฺโต
 อโห มหาอุปาสิกา มยฺหํ ปติฏฺฐา ชาตา อหํ อิมํ นิสฺสาย ภวนิสฺสรณํ ปตฺโตมฺหิตฺติ
 จินฺเตตฺวา อิมสฺมี ตาว เม อตฺตภาเว ปติฏฺฐา ชาตา สํสาเร ปน เม สํสรณฺตสฺส
 อณฺเณสุปิ อตฺตภาเวสุ อयํ ปติฏฺฐา ภูตปุพฺพา โน วาติ อุປฺชาเรนฺโต เอกฺขนอตฺตภา-
 วสํ อนุสฺสริ ฯ สปิ เอกฺขนอตฺตภาวสเต ตสฺส ปาทปริจาริกา หุตฺวา อณฺเณสุ
 ปญฺพิทฺทจิตฺตา หุตฺวา ตํ ซีวิตา โวรฺปาเปสิ ฯ เถโร ตสฺสา เอตฺตกํ อคฺฉณํ ทิสฺวา
 อโห อयํ มหาอุปาสิกา ภาริยํ กมฺมํ อกาสิตี จินฺเตสิ ฯ **(ธมฺมปทฺฐกถาย ทฺตฺติโย
 ภาโค/หน้า ๑๒๕)**

๒. ปุณฺทิวเส ภิกฺขุ คามํ ปวิฏฺฐา อาสนฺนาลํ อປฺปฏิชคฺคิตํ อาสนานิ อປฺปณฺณต-
 ตานิ ปานียํ อนุປฺฏจปีตํ ทิสฺวา กหํ ปติປฺชฺกาทิ อาหํสุ ฯ ฆนฺเต กหํ ตุมฺเห ตํ ทกฺขิสฺสถ
 ทิโย อยฺเยสุ ภูณฺชิตฺวา คเตสุ สายณฺหสมเย มตาติ ฯ ตํ สุตฺวา ปุณฺธุชนภิกฺขุ
 เอติสฺสา อุປฺการํ สรณฺตา อสฺสูนิ สนฺธาเรตุํ นาสกฺขีสุ ซีณาสวานํ ธมฺมสํเวโค
 อุทปาติ ฯ เต ภตฺตกิจจํ กตฺวา วิหารํ คนฺตฺวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา ปุจฺฉีสุ ฆนฺเต
 ปติປฺชฺกาทิ นาม อุปาสิกา อฺฎฺฐาย สมฺฎฺฐาย นานປฺປการานิ ปุณฺณานิ กตฺวา สามิกเมว

ปฏฺเจสิ สา อิทานิ มตา กหํ หนู โข นิพฺพตฺตํ ๑ อตฺตโน สามิกฺสเสว สนฺติเก
 กิกฺขเวติ ๑ นตฺถิ ฆนฺเต สามิกฺสฺส สนฺติเกติ ๑ น สา กิกฺขเว เอตํ สามิกํ ปฏฺเจสิ
 ตาวตีสภวเน ตสฺสา มาลาภาริเทวปฺตฺโต นาม สามิกโก สา ตสฺส ปุพฺฟปิณฺธณฺญจฺานโต
 จวิตฺวา ปุณฺ คนฺตฺวา ตสฺเสว สนฺติเก นิพฺพตฺตํ ๑ เอวํ กิริ ฆนฺเตติ ๑ อาม
 กิกฺขเวติ ๑ อโห ปริตฺตํ ฆนฺเต สตฺตํ ชีวิตํ ปาโต ว อมฺเห ปริวิสิตฺวา สายํ
 อฺปฺปนฺนพฺยาริณา มตาติ ๑ สตฺถา อาม กิกฺขเว ปริตฺตํ สตฺตํ ชีวิตํ นาม เตเน-
 วิเม สตฺเต วตฺถกาเมหิ เจว กิเลสกาเมหิ จ อติตฺเตเอว อนฺตโก อตฺตโน วเส
 วตฺเตตฺวา กนฺทนฺเต ปริเทวนฺเต คเหตุวา คจฺจตีติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

ปุพฺพานิ เหว ปจฺฉินฺนํ

พฺยาสตฺตมนฺสํ นรํ

อติตฺตํเยว กาเมสุ

อนฺตโก ฺกรฺเต วสนฺติ ๑

(ธมฺมปทฺฐกถาย ตติโย ภาโค/หน้า ๒๘ - ๒๙)